

Kanningin liðug síðst í august

Síðst í hesum mánaðinum verður kanningin av amerikanskum skjalogoymslum latin løgmanni

EYÐUN KLAKKSTEIN

Kanningin, sum føroyskir søgufrøðingar hava gjørt í goymslum í Føroyum, Danmark og USA, verður liðug síðst í hesum mánaðinum, og tá verður hon latin An-

finni Kallsberg, løgmanni.

Eftir tað verður hon lögð fyrri tingið, sum skal hava orðaskiftið um innihaldið í kanningini.

Tað var Finnogi Ísakson, sum nú er lögtingsformaður, sum vegna Tjóðveldis-

flokkin legði uppskot fram á ting, um at gera ein kanning av leiklutinum hjá NATO-støðini í Føroyum undir kalda krígunum.

Tá figgjarlógin fyrri 1997 varð lögð fram á tingi, var skotið upp at játta pengar til kanningina. Tað var samtykt og í 1997 var farið í holt við kanningina.

Ein arbeiðsbólkur, sum er mannaður við fyra limum, hevur gjørt kanningina.

Limir í bólkinum eru Jóan Pauli Joensen, Jákup Thorsteinson, Jóannes Dalsgaard og Rúni Joensen, sum eisini hevur verið samskipari av kanningini.

Søgufrøðingar at hjálpa

Arbeidsbólkurin hevur fingið hjálp uttanfrá, fyrri at leita skjól fram í goymslum í USA.

Føroyingurin Sámal Trónd-

ur Johansen hevur saman við danska søgufrøðinginum Torsten Borring Olsen verið í USA og leita eftir skjølum.

Danski serfrøðingurin var ráðgevi hjá DUPI, tá tey gjørdu eina kanning av grønlandskum víðurskiftum fyrri nøkrum árum síðani.

Teir báðir hava staðið fyrri hesum partinum av kanningini, meðan limirnir í arbeiðsbólkinum sjálvir hava leitað í skjalogoymslum í

Føroyum og í Danmark.

Skjøl eru funnin fram ymsastaðni, millum annað á Landsskjalasavnum, í landsstýrinum, hjá Forsvarskommandoen og aðrastaðni.

Kanningin verður drúgv, tá hon er liðug skrivað. Hon fer at liggja millum 300 og 400 síður, og tann parturin, sum er líkn til TV2, umfatir umleið ein fjórðing av samlaðu kanningini.

Dani undir illgruna fyrri at leka kanningina

Danski søgufrøðingur verður lagdur undir at hava latið TV2 part av kanningini av amerikanskum skjalogoymslum

Hann er einasti danin, sum hevur tikið lut í kanningini, sum nú er gjord í USA og aðrastaðni, og nú verður Torsten Borring Olsen lagdur undir at hava líkið part av kanningini til dansku sjónvarpsrásina TV2.

TV2 endurgav mikukvöldið partar av kanningini, sum ikki er almenn enn, og rásin visti millum annað at siga, at danskir politikarar hava tagt fyrri føroyingum, at teir hava givið amerikaniarum loyvi at hava herstöð í Føroyum.

Tað verður trupult við vissu at staðfesta, hvør hevur líkið kanningina til TV2, men illgruni er um, at tað er danski søgufrøðingurin, eftir sum hann eisini hevur úttalað seg í málinum, sigur Rúni Joensen, sum hevur verið samskipari av kanningini.

Vil finna lekan

Rúni Joensen sigur, at limirnir í arbeiðsbólkinum allatíðina hava hildið fast um, at einki skuldi koma fram fyrri enn lidna kanningini kom, men tað eydnaðist ikki.

Nú ætli eg at kalla saman til fund í bólkinum fyrri at royna at finna lekan, men tað verður trupult at staðfesta, sigur Rúni Joensen.

Fyrr í ár hevði danska dagblaðið Jyllands-Posturin eina grein, sum snúði seg um nakð av tí sama, sum TV2 nú hevur havt frammi. Tá vóru søgufrøðingarnir, sum hava gjørt kanningina í USA, kelda hjá blaðnum.

Torsten Borring Olsen starvast á universitetinum í Århus.

ek

Fegin um at Føroyar hava verið við í verjuni av vesturheiminum

– Eg eri glaður fyrri, at Føroyar hava verið ein partur av tí felagsskapi, sum gjørdi av við gamla Eystureuropa, sigur Bjarni Djurholm, tingmaður hjá Fólka-flokkinum

EYÐUN KLAKKSTEIN

Nú tað er líkið út frá føroysku kanningini av skjalogoymslum í USA, at Danmark gav USA loyvi at verða hernaðarligt virkið í Føroyum, uttan at føroyingar fingi nakð at vita um tað, hava fleiri av føroysku politikarunum hava víst sína misnøgd.

Men tað er ikki í Fólkaflokkinum, at stóra misnøgdin er at finna.

Mín samkensla liggur heilt greitt hjá NATO og USA, og eg eri glaður fyrri, at Føroyar hava verið ein partur av tí felagsskapi, sum gjørdi av við gamla Eystureuropa, sigur Bjarni Djurholm, tingmaður hjá Fólkaflokkinum.

Bjarni Djurholm setti fyrr í ár løgmanni fyrispurning um eina møguga kanning av skjølum í Eystureuropa, nú skjalogoymslur í vesturheiminum eru endavendir fyrri at finna fram til skjøl, sum snúgu seg um Føroyar.

Einki nýtt í tíðindunum hjá TV2

Kanningin í USA verður liðug um einar trýggjar vikur, og løgmaður ætlar at leggja uppskot fyrri tingið um at játta pengar til eina kanning eystanfyrri eisini.

Eg havi als einki ímóti, at vit hava lagt landjörð til í verjuni av vesturheiminum, men eg haldi bara, at vit skuldu sjálvir at havt gjørt eina avtalu við NATO, heldur enn at danir gjørdi tað fyrri okkum, sigur Bjarni Djurholm.

Annars er einki nýtt í tíðindunum hjá TV2, tí føroyingar hava altíð vitað, at amerikanarar vóru á støðini í Mjorkadali, og at teir høvdu við radarar at gera. Eg havi sjálvur vitjað í Mjorkadali fleiri ferðir, og tá hava danir sagt, at amerikanararnir passa seg sjálvar.

– Eg eri uppvaksin í Kollafirði, og vit sóu niðan á Sornfelli. Har vistu øll, at ein partur av fólkinum á herstöðini vóru danir og ein partur var amerikanarar.

Bumbumál við ella uttan herstöð

Í blaðnum í gjár endurtók Kjartan Mørkøre, ein av forkemparunum í føroysku friðarrørðsluni í 80-unum, at Føroyar vórðu bumbumál orsaka av amerikansku støðini í Føroyum.

Hetta var eisini nakað, sum føroyska friðarrørðslan plagdi at føra fram í stríðnum móti herstöðini í Føroyum.

Men Bjarni Djurholm tekur ikki undir við hesum pástandi.

Vit liggja soleiðis fyrri her í Atlantshavinum, at stóru áhugi hevði verið fyrri Føroyum í einum møguligum stríði, sjálvt um vit onga herstöð høvdu. Okkara strategiska støða hevði týðning hjá báðum risaveldunum, við ella uttan nakra herstöð, og tí er tað við síðuna av at siga, at vit høvdu

verið minni bumbumál, um vit hildu okkum neutral, heldur Bjarni Djurholm.

Eg eri feigin um, at vit hava verið við í verjuni av vesturheiminum, og at tað vóru okkara vinir í vesturheiminum, sum høvdu stóð her í Føroyum. Og so kunnu vit eisini fegnast um, at vit vunnu stríðið móti tí gamla Eystureuropa.

Ideologískt stríðsmál

Bjarni Djurholm er ikki heitur fyrri at tosa um eitt møgult endurgjaldskrav móti dønnum, um endaliga frágreiðingin, sum verður lögð fyrri tingið í heyst, prógvar, at danir hava havt figgjarligan vinning av NATO-støðini í Føroyum.

Fyrr meg snýr hetta seg meira um ideologi enn pengar. Vit hava verið partur av eini samfelagsskipan, sum hevur havt fyrri neyðini at verja seg. Og tá tú skalt verja borg, so fylgja nakrir vandar við, sigur hann.

Tað einasta keðiliga í hesum

Eg eri feigin um, at vit hava verið við í verjuni av vesturheiminum, og at tað vóru okkara vinir í vesturheiminum, sum høvdu stóð her í Føroyum, sigur Bjarni Djurholm, tingmaður hjá Fólkaflokkinum

máli er, at vit føroyingar ikki sjálvir hava havt eina avtalu við NATO, tí tað hevði verið tað allarbesta.

Bjarni Djurholm viðgongur, at kanningin, sum hann gjarna vil hava gjørdi í Eystureuropa, eisini er ein ideologiskur spurningur.

Tað er upp á sít pláss at fáa staðfest, hvønn leiklut eystanveldini høvdu í Føroyum, og hvat tey gjørdi fyrri at ávirka føroyingar, sigur hann.